TJÖRNS kommun

Klädesholmens skola - Koholmen 1:183

Antikvariskt utlåtande

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Plan- & byggavdelningen 2013

Handläggare: Daniel Rutgersson
Datum: 2013-08-29

BAKGRUND OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

Koholmen 1:183 ligger inom det planarbete som under våren 2013 har startats upp på Tjörns kommun. Frågan har väckts att i planarbetet pröva möjligheten till förändring och exploatering av fastigheten. Detta kan innebära ombyggnad och tillbyggnad av befintlig byggnad till ersättningsbebyggelse och förtätning av fastigheten.

Planarbetet ska ta hänsyn till den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön och där i ligger behovet av ett antikvariskt utlåtande kring skolbyggnadens värdebärande karaktärsdrag och kulturhistoriska värde.

Förutsättningar för planarbetet.

Kommunens översiktsplan ÖP03:
Klädesholmen är betecknat som utvecklingsområde för helårsbebyggelse och som område av primärt intresse för kulturmiljövården. Översiktsplanen rekommenderar att de inaktuella detaljplanerna i samhället ersätts med nya som tillgodoser behovet av utveckling, och bättre säkrar de kulturhistoriska värdena.
Tätortsstudie Rönnäng Bleket Klädesholmen:
Möjligheten finns att omvandla magasinsområdet på Klädesholmen till boende, service, cenrumverksamhet och parkering. Behov av hyresrätter för unga, ensamstående och äldre. Lyfter frågor kring bevarande av kulturmiljö.
Riksintressen:
Inom grundområden ner till 6 m djup kan riksintresse för yrkesfisket komma att hävdas.
Kulturminnesvårdsprogrammet:
Klädesholmen är utpekat som värdefull kulturmiljö i kommunens kulturmiljöprogram (1988)
Program för Klädesholmen:
Ett program för Klädesholmen har upprättats.
Planområdet är en del av Klädesholmen och ingår som etapp 2 i programmet för Klädesholmen, godkänt av SBN 2007-11-05.

Exempel på plan- och bygglagen och kulturhistoriska värden

8 kap.
13 § - En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.

13 § - 14 § Ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning och de tekniska egenskaper som avses i 4 § i huvudsak bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt.
Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras.

17 § - Ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden.

SKOLAN - HISTORIA

Där har funnits ett flertal skolbyggnader på Klädesholmen. Denna skolbyggnad är den senaste av dem och blev uppförd 1928. Här bedrevs undervisning för Klädesholmens barn fram till 2012 då skolan lades ner och verksamheten flyttade till Rönnäng.

Byggnadens interiör har förändrats allt efter att olika funktioner inom skolan flyttats omkring. 1969 tillkom en takkupa och 1979 gjordes en tillbyggnad som inrymde omklädningsrum och våtutrymmen. På fastigheten i anslutning till skolbyggnaden uppfördes 1984 en förskola i ett plan.

Som kuriosa kan nämnas att ritningarna till skolan såldes och kom till nytta vid uppförande av skolan på Donsö.

SKOLAN OCH STADSBILDEN

Bilden är från 40-talet och visar hur stor skolan är i förhållande till de flesta andra byggnader på ön. Den visar även på hur högt upp den är placerad i topografin (Foto – Bohuslänsmuseum)

Bilden är från 40-talet illustrerar tydligt hur luftligt och öppet det är kring skolan. Den är skild från bostäder och med kyrkan som den enda närliggande verksamheten. (Foto – Bohuslänsmuseum)

ARKITEKTUREN

Skolbyggnaden har klara nyklassicistiska drag i sin arkitektur vilket är mycket talande för tiden för dess uppförande. Under 1920-talet var detta den rådande arkitektoniska stilen både på landsbygden som i städerna och omtalas ofta som ”Swedish grace”. Detta blir tydligt i hur dörrar, fönster och de olika våningsplanen ordnats i en strikt geometrisk ordning. Byggnadens volym, höga grund, ljusa färgsättning, markerade entréparti och branta taklutning med små återkommande takkupor är alla exempel på tjugotalets nyklassicism.

Fasad åt väster
(bygglovsritning från 1969 då den högra takkupan i illustrationen tillkom)

Fasad åt öster
(bygglovsritning från 1969 då ett regnskydd höger om entrén tillkom)

Fasad åt norr

Fasad åt söder

KARAKTÄRISERING

KULTURHISTORISKT VÄRDE

Utgångsläget för identifiering av kulturhistoriskt värde är att en bebyggelsemiljö eller byggnad som källa till kunskap beaktas ur ett kulturhistoriskt perspektiv i relation till den period i samhällsutvecklingen som den uppförts inom. Kulturhistoriskt värde är materialiseringen av rådande ekonomiska, kulturella och sociala omständigheter vilket ses representera tiden för dess tillkomst. Tillika ses förändringar rymma information gällande förmedlandet av omständigheter i en byggnad eller bebyggelses utveckling - Tillkomst och förändringar förmedlar kunskap i form av karaktärsdrag i den befintliga miljön.

Skolbyggnaden besitter ett sociokulturellt värde för ön med dess betydelse för samhällets avläsbarhet. Många av de boende och de deltids/delårsboende har en relation till byggnadens funktion och läge i samhället som skola. Avläsbarheten av byggnaden som skolbyggnad är av högt kulturhistoriskt värde.

Byggnaden i sig har ett högt arkitektoniskt värde i sitt uttryck. Byggnadens klassicistiska arkitektur är ovanlig på Klädesholmen och hela Tjörn och är ett gott exempel på hur 1920-talets arkitektur kunde komma till uttryck på landsbygden och i en offentlig miljö som i en skola.

KÄLLFÖRTECKNING

Litteratur
- *Översiktplan ÖP03*, Tjörns kommun, 2003
- *Tjörn - Framtid med tradition/Kulturminnesvårdsprogram för Tjörns kommun,* Tjörns kommun 1988
- Yngve Tejder, Kerstin och Bengt Palmérus, Annalena och Jan-Ove Nilsson, Kerstin och Lars Björn. *Husen på holmen – Invånare och hus på Klädesholmen förr och nu.* Göteborg 2001.
- Inger Johansson och Greta Sandahl. *Alla vi barn i skolan – Klädesholmens skola under 200 år*. Klädesholmen 2001.

Foton, Kartor & Illustrationer

Om ej annat anges utförda av författare eller hämtade från Tjörns kommun.

TJÖRNS
kommun